

WZŚ.410.280.2024.DT

Gorzów Wielkopolski, dnia 2 grudnia 2024r.

**Burmistrz
Łęknicy**

ul. Żurawska 1
68 – 208 Łęknica

Urząd Miejski w Łęknicy
WPŁYNEŁO - Sekretariat
Data wpływu 02.12.2024
Nr listu przesyłek wzywających 1310
[Signature]

Na podstawie art. 54 ust. 1 oraz art. 57 ust. 1, punkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t. j. Dz. U. z 2024r., poz. 1112), na wniosek Burmistrza Łęknicy,

opiniuję pozytywnie
przedstawiony projekt „Strategii Innych Instrumentów Terytorialnych Partnerstwa
Przygranicznego na rzecz Łuku Mużakowa”.

UZASADNIENIE

Pismem znak: WIZ.6220.15.2024 z dnia 18 listopada 2024r. (data wpływu – 18 listopada 2024r.) Burmistrz Łęknicy, działając na podstawie art. 54 ust. 1 cytowanej w wstępie ustawy, zwrócił się z wnioskiem o zaopiniowanie projektu dokumentu pod nazwą: „Strategia Innych Instrumentów Terytorialnych Partnerstwa Przygranicznego na rzecz Łuku Mużakowa” (dalej: Strategia). Do wniosku dołączono przedmiotowy dokument oraz „Prognozę oddziaływania na środowisko” (dalej: Prognoza).

Jednym z celów polityki spójności Unii Europejskiej w ramach perspektywy finansowej na lata 2021-2027 jest zwiększenie wpływów lokalnych wspólnot na kształtowanie polityki terytorialnej. Cel 5 “Europa bliżej obywateli” skupia się na wzmocnieniu roli samorządów terytorialnych w stymulowaniu procesów rozwojowych w oparciu o działania wynikające ze strategii terytorialnych. Fundamentem do podejmowania tych interwencji jest współpraca samorządów na bazie zawiązywanych partnerstw, w ramach odpowiednich instrumentów terytorialnych polityki spójności, tj. ZIT i IIT.

Jak informuje w wstępie dokumentu Wnioskodawca, przedmiotowa Strategia stanowi odpowiedź na problemy, potrzeby rozwojowe, wyzwania i szanse wskazane w przeprowadzonej diagnozie obszaru Partnerstwa. Strategia zawiera m.in. syntezę diagnozy, cele, do których partnerstwo dąży oraz odpowiadające im kierunki działań, wskaźniki, listę projektów wraz z informacją o ich wyborze, system partycypacji, źródła finansowania i opis systemu wdrażania. Wskazane w dokumencie projekty mają charakter zintegrowany w oparciu o założenia Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej przedstawione w dokumencie pn.: „Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie 2021 - 2027”. Z kolei prezentowane w Strategii podejście zintegrowane oparte jest na autorskiej koncepcji wiązek projektowych, stanowiących fundament do wykazania powiązań między projektami, celami oraz działaniami. Zakres Strategii, w szczególności w odniesieniu do wzoru listy projektów, podejścia zintegrowanego,

wskaźników, został skonsultowany w toku prac nad Strategią z przedstawicielami Instytucji Zarządzającej Województwa Lubuskiego.

W skład Partnerstwa do grudnia 2022 roku wchodziło 5 gmin z powiatu żarskiego: Brody, Łęknica, Przewóz, Trzebiel i Tuplice. Pod koniec roku 2022 do wspólnych prac nad Strategią przystąpiła Gmina Lipinki Łużyckie ale formalne rozszerzenie Partnerstwa do 6 gmin nastąpiło w listopadzie i grudniu 2022 roku, na podstawie uchwał poszczególnych Rad Gmin.

Obszar Partnerstwa, którego dotyczy Strategia jest położony w większości wzdłuż Nysy Łużyckiej, w południowo - zachodniej części województwa lubuskiego oraz charakteryzuje się dość wysokim potencjałem przyrodniczym. W jego granicach znajduje się jeden z najciekawszych parków krajobrazowych - Park Krajobrazowy „Łuk Mużakowa”, który jest najmłodszym parkiem krajobrazowym w województwie lubuskim. W 2011r. obszar moreny czołowej „Łuku Mużakowa” został wpisany do Europejskiej Sieci Geoparków pod nazwą: Geopark Łuk Mużakowa / Muskauer Faltenbogen. Obecnie największymi atrakcjami turystycznymi parku są: rezerwat kulturowy „Park Mużakowski”, położony w Łęknicy / Bad Muskau, który wpisano w 2004r. na listę światowego dziedzictwa UNESCO oraz powstała w 2012r. ścieżka geoturystyczna „Dawna Kopalnia Babina”.

Razem z Radą Partnerstwa i mieszkańcami, będącymi przedstawicielami różnych sektorów, wypracowano następujące brzmienie wizji strategicznej czyli przyszłego stanu rzeczy, jaki zaistnieje w 2030 roku po pomyślnym zrealizowaniu niniejszej strategii: „Partnerstwo to dobrze skomunikowany obszar zrównoważonej turystyki, stwarzający warunki do prowadzenia biznesu, dbający o dziedzictwo i lokalną kulturę oraz oferujący dostęp do usług medycznych, opiekuńczych i społecznych. Region Partnerstwa to ekologiczna perła województwa lubuskiego”.

Trudno jednak zrealizować wizję rozwoju, kiedy zabraknie motywacji i wartości, czyli swobodnego motoru napędzającego do działania będącego przyczyną zawarcia Partnerstwa, jakim jest misja. Misją Partnerstwa jest integracja gmin Łuku Mużakowa na rzecz działań w zakresie dalszego rozwoju obszaru Partnerstwa oraz jego promocji z zachowaniem dziedzictwa naturalnego i kulturowego, jak i tożsamości jego mieszkańców.

By osiągnąć ww. stany docelowe w Strategii wyznaczono 3 główne cele strategiczne:

1. Gospodarka lokalna Partnerstwa oparta o zrównoważoną turystykę i współpracę transgraniczną, wspierająca lokalną przedsiębiorczość.
2. Społeczność dbająca o potrzeby pokoleń i tożsamość kulturową, otwarta na wyzwania demograficzne Partnerstwa oraz wsparta zintegrowanym rozwojem instytucjonalnym.
3. Zielona, estetyczna i skomunikowana przestrzeń zwiększająca mobilność mieszkańców oraz rozwój usług publicznych i prywatnych na obszarze Partnerstwa.

W celu realizacji celów strategicznych w wyniku prac warsztatowych wypracowano działania i typy projektów dopuszczonych w ramach realizacji celów strategicznych. Graficzną ilustrację zawierają tabele nr 9, 10 i 11 w załączonej Strategii.

Załączona Prognoza miała na celu ocenę skutków realizacji zapisów analizowanego dokumentu w aspekcie zgodności z uwarunkowaniami środowiskowymi, zasadami zrównoważonego rozwoju oraz w aspekcie spójności z celami i priorytetami dokumentów planistycznych wyższego rzędu. Zakres opracowania wynika z przepisów przytoczonej wyżej ustawy OOS oraz uzgodnień z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim oraz Lubuskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym.

Wg Prognozy, Strategia, jako cel nadrzędny zakłada dbałość o środowisko naturalne, którego jakoś stanowić ma jedną z podstawowych dźwigni rozwoju. Zaplanowane inwestycje infrastrukturalne sprzyjać będą rozwojowi gospodarczemu, mając pozytywny wpływ na ożywienie społeczne ale pozostając przy tym zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju i dorobkiem prawa wspólnotowego w dziedzinie ochrony środowiska. Analizę i ocenę przewidywanych oddziaływań ustaleń Strategii na środowisko sprowadzono do analizy i oceny poszczególnych działań mających dać efekt w postaci osiągnięcia

złożonych celów strategicznych poprzez realizację przypisanego im katalogu typów projektów (operacji).

Oceniając oddziaływanie na różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny i formy ochrony przyrody na terenie Partnerstwa wzięto pod uwagę szczególne cechy obszaru objętego oddziaływaniem w wyniku realizacji Strategii a przede wszystkim zróżnicowane regionalne uwarunkowania przyrodnicze, krajobrazowe oraz elementy, obszary i gatunki prawnie chronione. Zakłada się budowę obiektów i infrastruktury realizowanych w ramach Strategii poza obszarami chronionymi przyrodniczo, siedliskami zwierząt chronionych i bez kolizji z pomnikami przyrody. Ponieważ planowane przedsięwzięcia będą miały charakter punktowy lub krótkich odcinków, w odniesieniu do szerokości korytarza ekologicznego nie będą miały wpływu na migrację roślin, zwierząt i grzybów.

Ochrona życia i zdrowia człowieka objęta jest częściowo bezpośrednim działaniem Strategii p.n. „Wspieranie warunków do rozwoju szerokokorozumianej branży medycznej”. Pośrednio wspomagać będą ten obszar interwencji działania związane z czystością środowiska, transformacji energetycznej i edukacji. Pozytywny wpływ na klimat akustyczny, nierozzerwalnie związany ze zdrowiem mieszkańców, będą miały bezpośrednio projekty realizowane w ramach działań: „Komunikacja na terenie Partnerstwa” (e-mobilność, poprawa infrastruktury drogowej, ciągi pieszo - rowerowe).

Nierozwiązane problemy z zakresu gospodarki wodno - ściekowej stanowią istotną barierę rozwoju obszaru Partnerstwa w kontekście stanu wód powierzchniowych i podziemnych (występowanie jednolitych części wód powierzchniowych o złym stanie lub/i zagrożonych nieosiągnięciem celów środowiskowych). Działania Strategii związane m.in. ze zrównoważoną turystyką, czystością środowiska czy też edukacją ekologiczną stanowią prawidłowe kierunki interwencji w zakresie poprawy jakości tych elementów środowiska.

Na terenie Partnerstwa nie zostały zidentyfikowane obszary, na których wystąpiło przekroczenie dopuszczalnych stężeń substancji w powietrzu. Niemniej jednak, skala prowadzonego monitoringu nie wyklucza występowania lokalnych przekroczeń, głównie za sprawą niskiej emisji. Ochrona zasobów naturalnych poprzez działania Strategii odbywać się będzie głównie pośrednio poprzez np. wsparcie rozwoju energii odnawialnej i projektów zmierzających do poprawy efektywności oraz niezależności energetycznej. Działania Strategii związane m.in. z transformacją energetyczną, czystością środowiska czy też edukacją ekologiczną, wytyczają prawidłowe kierunki interwencji w zakresie poprawy jakości tych elementów środowiska.

Z punktu widzenia ochrony krajobrazu istotne będą inwestycje związane zarówno z energetyką odnawialną jak i rozwojem mieszkalnictwa i przemysłu. Z estetyką krajobrazu ale przede wszystkim z ochroną powierzchni ziemi wiązać się będzie prawidłowo prowadzona gospodarka odpadami. Na terenie Partnerstwa zidentyfikowano konkretne problemy w tym zakresie, jak „dzikie wysypiska”, nie wystarczająca infrastruktura oraz prognozuje się potencjalne zagrożenia związane z intensyfikacją ruchu turystycznego czy też rozwojem gospodarczym. Działania Strategii związane m.in. ze zrównoważoną turystyką, czystością środowiska czy też edukacją ekologiczną wytyczają prawidłowe kierunki interwencji w zakresie poprawy jakości tych elementów środowiska.

Ochrona zabytków i dóbr materialnych objęte są częściowo bezpośrednimi działaniami Strategii, takimi jak ochrona i zachowanie zabytkowych ogrodów i parków oraz rewitalizacja obszarów miejsko - wiejskich oraz wiejskich. Ponadto wspomagać będą ten obszar interwencji - działania edukacyjne.

Ze względu na lokalny charakter Strategii należy uznać, że jej ustalenia w formie działań odnoszących się bezpośrednio do problematyki zmian klimatycznych i przystosowaniu się do nich, takich jak „Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego” oraz „Rozwój zielono - niebieskiej infrastruktury” wyczerpują katalog możliwych działań związanych z przystosowaniem się do zmian klimatu i przeciwdziałania im na tym poziomie. Inne działania, jak np. związane z zagrożeniami powodzią realizowane są głównie na wyższych poziomach decyzyjnych i planistycznych. Uwzględnienie tego zagrożenia na szczeblu

lokalnym dotyczy wyłączenia z lokalizacji inwestycji (mieszaniowych, drogowych itp.) terenów zagrożonych powodzią i podtopieniami.

Realizacja działań zawartych w projekcie dokumentu nie spowoduje oddziaływania transgranicznego na środowisko, pomimo położenia gmin należących do Partnerstwa wzdłuż granicy z Republiką Federalną Niemiec. W ramach przeprowadzonej w Prognozie oceny oddziaływania ustaleń Strategii nie zidentyfikowano działań lub typów projektów które mogłyby transgranicznie oddziaływać lub powiększać efekt oddziaływania na środowisko.

W podsumowaniu Prognozy stwierdzono, że poszczególne działania są ze sobą powiązane i komplementarne. W wielu działaniach występują zarówno pośrednie jak i bezpośrednie oddziaływania na środowisko. W przypadku wszystkich działań potencjalne korzyści wynikające z ich eksploatacji w wymiarze długoterminowym przewyższają koszty (rozumiane, jako negatywne oddziaływania, które z reguły najintensywniej występują na etapie ich realizacji). Należy ocenić, że realizacja celów Strategii przyczyni się do zachowania istniejących walorów środowiska, wzbogaci lub odtworzy obniżone wartości środowiska i nie będzie potęgować istniejących już zagrożeń środowiska. Stopień wykorzystania środowiska, szczególnie na etapie realizacji inwestycji infrastrukturalnych będzie racjonalny i efektywny z punktu widzenia celów których osiągnięcie zakłada Strategia.

Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektu Strategii opierać się muszą na zasadach i przepisach funkcjonujących w obrębie prawa wspólnotowego i krajowego. Kierunkowy, ogólny charakter tego dokumentu w sposób szczególny podkreśla wagę prawidłowo prowadzonych procesów decyzyjnych i procedur (w tym środowiskowych).

Brak możliwości identyfikacji rozwiązań alternatywnych w stosunku do ustaleń tak ogólnego a zarazem zintegrowanego dokumentu, jakim jest Strategia. Rozwiązania alternatywne analizowane będą natomiast w przypadku każdego projektu infrastrukturalnego realizowanego w ramach działań Strategii, objętego procedurą oceny oddziaływania na środowisko.

W podsumowaniu Prognozy podkreślono również, że zastosowana zostanie procedura monitoringu opierająca się na cyklicznym procesie zbierania i analizowania danych a skład podmiotów zaangażowanych w monitorowanie obejmować będzie odpowiednie organy statutowe Partnerstwa. Monitoring Strategii będzie miał charakter okresowy i finalny. W pierwszym przypadku monitoring oznacza badanie postępu realizacji poszczególnych projektów w wybranym czasie obowiązywania Strategii: może się on odbywać co roku, co dwa lata albo w połowie okresu strategicznego programowania. W drugim przypadku ewaluacji podlegać będzie ostateczny stan zrealizowanych projektów po zakończeniu czasu obowiązywania Strategii.

Agnieszka Nowak

p.o. Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim

/-dokument podpisany elektronicznie-/

Otrzymują:

1. Adresat.
2. Ad acta.